

STATENS BEREDNING FÖR
MEDICINSK OCH SOCIAL
UTVÄRDERING

Remissvar

Datum för beslut
2024-02-21

Vår beteckning
GD-beslut 15/2024
Dnr SBU 2023/1251

Er beteckning
Dnr S2023/03181

Till
Regeringskansliet, Socialdepartementet
Enheten för socialtjänst och funktionshinderspolitik

Remissvar på promemoria Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden (S2023/03181)

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har fått möjlighet att ge synpunkter på promemoria *Ett förtydligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden*.

SBU:s synpunkter kan sammanfattas enligt följande

- SBU ser ett behov av att förtydliga nuvarande reglering om socialnämndens ansvar, i relation till övriga verksamheter, avseende brottspreventiva insatser på universell nivå.
- SBU anser att socialnämnden bör verka för att motverka kriminalitet i ett tidigare skede genom att erbjuda brottsförebyggande insatser på universell och selektiv nivå.
- SBU anser att socialnämnden bör verka för att socialtjänsten systematisk följer upp och utvärderar de insatser som erbjuds för att verka för en kunskapsbaserad verksamhet, eftersom dagens vägledningar delvis bygger på otillräcklig eller osäker vetenskaplig kunskap.

Ovan synpunkter beskrivs mer detaljerat nedan utifrån de förslag som lämnats i promemorian.

Förslag 4.1 Socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet

SBU instämmer med författarna att fokus för socialtjänstens brottsförebyggande arbete bör vara social brottsprevention snarare än situationell prevention. SBU instämmer dock inte i att nuvarande reglering kring insatser på ”universell och samhällelig nivå” (s 33) är tillräcklig. Socialt brottsförebyggande insatser lämpliga för socialtjänstens verksamhet skulle även kunna erbjudas på universell och selektiv nivå vilket medför överlapp till andra verksamhetsområden, såsom skolans och civilsamhällets¹. Vi ser

¹ Se tex www.fhi.no/publ/2020/barn-unge-og-kriminalitet/ samt www.vive.dk/da/udgivelser/effektfulde-indsatser-i-boligomraader-til-forebyggelse-af-kriminalitet-2z109nvj/

därför ett behov av att förtydliga regleringen kring socialnämndens ansvar i relation till andra huvudmän som arbetar med primärprevention på lokal nivå.

Förslag 4.2 Socialnämnden ska aktivt arbeta för att förebygga och motverka kriminalitet bland barn och unga

SBU bifaller förslaget om att det behövs insatser för att förhindra normbrytande beteende och brottslighet i tidigare skeden. SBU ser dock svårigheter och problem med att erbjuda indikerade insatser i tidigare skede såsom författarna föreslår. Idag finns inga säkra metoder för att korrekt identifiera individer med förhöjd risk att begå eller återfalla i brott.² Att felaktigt bedömas ha förhöjd risk för fortsatt brottslighet kan medföra insatser som inte är samhällsekonomiskt eller etiskt berättigade. I värsta fall kan felaktiga insatser leda till ökad brottslighet. Däremot ser SBU möjligheter för socialtjänsten att erbjuda brottsförebyggande insatser på universell och selektiv nivå, då dessa inte kräver kännedom om individuella riskfaktorer. Skolbaserade program är exempel på en sådan insats som av SBU bedömts kunna vara effektiv.³

4.3. Socialtjänsten bör använda mer ändamålsenliga insatser och i större utsträckning använda kunskapsbaserade, manualbaserade metoder och standardiserade bedömningsmetoder

SBU instämmer med bedömningen att ett effektivt brottsförebyggande arbete kräver användningen av kunskapsbaserade metoder. Vi delar också författarnas uppfattning om problemet med ospecifika och oklart strukturerade insatser inom socialtjänsten.

SBU är dock tveksamma kring slutsatsen att ökad användning av idag rekommenderade manualer och standardiserade metoder medför en mer effektiv och ändamålsenlig socialtjänst. De vägledningar som hänvisas till i promemorian rekommenderar metoder och insatser med delvis osäkert och otillräckligt vetenskapligt stöd.⁴ SBU ser därför ett behov av att lyfta fram socialnämndens ansvar att möjliggöra för uppföljning och utvärdering av brottsförebyggande insatser på ett sätt som bidrar till kunskapsutveckling på den lokala nivån. 4.4. Ett utpekade ansvar för socialtjänsten innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän

4.4. Ett utpekade ansvar för socialtjänsten innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän

SBU tillstyrker förslaget och har inget att tillägga.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Britta Björkholm 2024-02-21. Projektledare Maral Jolstedt har varit föredragande, och samrådande har varit avdelningschef Sofia Tranæus.

² www.sbu.se/303

³ www.sbu.se/369

⁴ www.sbu.se/308 samt www.sbu.se/303